

عبور از تحریم

صنعت نفت از زمان خروج امریکا از برجام تا اوایل شهریورماه سال ۱۴۰۰ با رکود شدید سرمایه‌گذاری، افت قابل توجه صادرات نفت، چالش ذخیره‌سازی میعانات گازی روی دریا، کاهش تکلیفی تولید نفت و گاز، بحران‌هایی نظیر ناترازی تولید و مصرف گاز و مسائل متعدد دیگری مواجه بود که به نظر می‌رسید اگر امریکا به توافق برنگردد، بزودی شرایط بدتر نیز می‌شود. چشم‌انداز این صنعت به اندازه‌ای تیره بود که وزیر نفت سابق در نامه‌ای به رئیس جدید دولت حتی از احتمال کاهش بیشتر صادرات نفت، نیاز کشور به خرید کشتی برای ذخیره میعانات گازی و وضعیت نامناسب سرمایه‌گذاری در این صنعت نوشته بود. لذا با شروع به کار کابینه دولت سیزدهم، کمتر کسی تصور می‌کرد که صادرات نفت ایران در اوج تحریم‌های ظالمانه غرب روندی افزایشی در پیش بگیرد؛ اما در عمل با یک تغییر نگاه در وزارت نفت و زیرمجموعه‌های آن این اتفاق افتاد. نه تنها افزایش فروش نفت و وصول درآمدهای ارزی، بلکه حتی امضای تفاهمنامه‌ها و قراردادهای بین‌المللی در این یک‌سال نشان داد که راهکارهایی برای خنثی‌سازی تحریم‌ها و فشارهای حداکثری وجود دارد.

به این ترتیب، در این مدت، حجم صادرات نفت خام کشور ۴۰ درصد افزایش داشت و صادرات میعانات گازی نیز ۳۵ برابر شده است. به ذخایر روی آب میعانات گازی کشور نه تنها یک قطره اضافه نشد، بلکه حتی نزدیک به نیمی از میعانات گازی روی آب نیز به فروش رسید. وصول درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی، گاز طبیعی، فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمی نیز ۳ برابر نسبت به دوره مشابه سال گذشته افزایش داشت و تعهدات وزارت نفت در قالب تبصره ۱۴ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ بیش از ۱۱۲ درصد محقق شد. دولت بدون استقراض از بانک مرکزی مخارج خود را از محل درآمدها تأمین کرد و بیشترین تخصیص به پروژه‌های عمرانی را پس از چند سال در نیمه دوم سال قبل رقم زد. بخش قابل توجهی از بدهی‌های دولت قبل را پرداخت کرد و در برخی از ماه‌ها نزدیک به ۱۳ همت (هزار میلیارد تومان) از بدهی‌های دولت قبل را تسویه کرد. ارز مورد نیاز تأمین کالاهای اساسی و دارو را بیش از سال‌های قبل و با ضریب اطمینان بیشتری تأمین کرد.

اما همه اتفاقات به افزایش فروش نفت و ارزآوری از این محل خلاصه نمی‌شد. در یک سال اخیر دیپلماسی فعال انرژی وزارت نفت موجب شد تا روابط گازی ایران و ترکمنستان در مسیر احیا قرار بگیرد؛ قرارداد سوآپ گاز ترکمنستان به جمهوری آذربایجان از خاک ایران امضا شود و در همین حال ایران با صادرات خدمات فنی و مهندسی به امریکای لاتین، سهامدار ۳ پالایشگاه برون‌مرزی شود. در این مدت صادرات گاز با وجود تمام محدودیت‌های ناشی از عدم توسعه کافی در دولت قبل ۲۵ درصد افزایش داشت و ایران توانست شرایطی را رقم بزند که بازار گاز را نه تنها از دست ندهد بلکه با دادن اطمینان در خصوص عرضه پایدار گاز، تقاضای جدید در این بازارها شکل بگیرد. قراردادهای و تفاهمنامه‌های متعددی نیز با شرکت‌های بین‌المللی به امضا رسیده که برخی از آنها به خاطر شرایط تحریمی تاکنون محرمانه مانده است. اما این اواخر بزرگ‌ترین تفاهمنامه تاریخ صنعت نفت با شرکت روسی گازپروم به ارزش ۴۰ میلیارد دلار امضا شد و برخی از بخش‌های این تفاهمنامه نیز اکنون در آستانه امضای قرارداد است.

در خصوص تولید و ایجاد ظرفیت تولید نفت و گاز نیز با اقدامات توسعه‌ای یک سال اخیر شرایط بهبود یافت و نزدیک به یک میلیون بشکه در روز ظرفیت تولید نفت کشور احیا شد. اقدامات متعددی در زمینه سرمایه‌گذاری و توسعه صنعت رقم خورد که در این ویژه‌نامه به صورت جزئی بررسی و نقد شده است.

ایران

همکاران: عطیه لباف (دبیر)

سیداحسان حسینی، پوریا هدایت، علی مرزبان، مهدی کاشی‌پزها و علی اصغر رحمان‌نژاد

www.iran-newspaper.ir
editorial@iran-newspaper.ir

ویژه‌نامه

ایران

۶ شهریور ۱۴۰۰